

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 3Co/6/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5116221912
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 01. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Patricia Skotnická
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2023:5116221912.2

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Patricie Skotnickej a sudcov JUDr. Romana Bolebrucha a JUDr. Alexandry Hanusovej v spore žalobcu: P. Z. N. W. Ž. / P. Ž., L.: XX XXX XXX, H. XX, Ž., zastúpeného V. G. M. L. O. Y. Z..F..P., L.: XX XXX XXX, Z. XX, Ž., proti žalovanej: Slovenská Z., V..Z., L.: XX XXX XXX, H. XX, N., zastúpenej V. G. O. B. V. A. Z..F..P., L.: XX XXX XXX, N. XX, G., o zdržanie sa výkonu záložného práva, na odvolanie žalobcu proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava III zo dňa 16.09.2022, č.k. 44C/159/2017-237, takto

rozhodol:

Odvolačný súd uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku o náhrade trov konania m e n í tak, že žiadnej zo strán nepriznáva právo na náhradu trov konania.

Žalobcovi priznáva proti žalovanej plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým uznesením súd prvej inštancie zastavil konanie (výrok I.) a žalovanej priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania vo veci samej a konania o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia v pomere 100% (výrok II.).

2. V odôvodnení uznesenia uviedol, že žalobou zo dňa 30.08.2016, podanou pôvodne na Okresný súd Žilina, sa pôvodní žalobcovia domáhali uloženia povinnosti žalovanej zdržať sa výkonu záložného práva k zálohu - nehnuteľnosti v katastrálnom území F., P. F., zapísanej na liste vlastníctva č. XXXX, a to k bytu č. XX, nachádzajúceho sa na X. A., vo vchode č. X bytového domu, súpisné č. XXX, na ulici O. S. F., postavenom na pozemku parcela č. XXX/X a podielu priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu o veľkosti 50/2694 (ďalej len „záloh“), pokiaľ záložné právo k zálohu vykonávali ako prednostní záložní veritelia. Súčasne so žalobou sa domáhali nariadenia neodkladného opatrenia spočívajúceho v uložení povinnosti žalovanej zdržať sa výkonu záložného práva k zálohu až do právoplatného skončenia konania vo veci samej. Dôvodili, že ako vlastníci bytov a nebytových priestorov bytového domu mali v katastri nehnuteľností zapísané prednostné záložné právo k zálohu, rovnako ako i žalovaná, a preto boli spolu so žalovanou presvedčení, že sú prednostnými záložnými veriteľmi, t.j. v poradí prvými, s právom vykonať záložné právo formou dobrovoľnej dražby.

3. Konajúci súd uznesením zo dňa 29.11.2017, č.k. 44C/159/2017-107, zamietol návrh pôvodných žalobcov na nariadenie neodkladného opatrenia, ktoré uznesenie potvrdil Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 23.05.2018, sp. zn. 15Co/89/2018.

4. Súd prvej inštancie uznesením zo dňa 04.11.2019, č.k. 44C/159/2017-187, v spojení s opravným uznesením zo dňa 15.04.2020 (č.k. 44C/159/2017-193 - pozn. odvolacieho súdu) pripustil zmenu strán sporu tak, že z konania vystúpili všetci pôvodní žalobcovia a na ich miesto do konania vstúpil žalobca.

5. Žalobca písomným podaním zo dňa 31.03.2022 zobral žalobu v celom rozsahu späť dôvodiac, že po novele zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej len „zákon č. 182/1993 Z.z.“), účinnnej od 01.04.2019, konkrétne podľa § 15 citovaného zákona neboli žiadne pochybnosti o jeho postavení prednostného záložného veriteľa. Vzhľadom na uvedené vykonal dňa 24.07.2019 dražbu zálohu na dobrovoľnej dražbe osvedčenej podľa notárskej zápisnice č. N 439/2019, NZ 23378/2019, NCR1s 23960/2019, a uspokojil svoju pohľadávku; vydražiteľ nehnuteľnosti nadobudol záloh nezaťažený ostatnými záložnými právami, vrátane záložného práva žalovanej. Na uvedenom základe mal za to, že predmet žaloby a sporu sa stal bezpredmetným. Žalobca žiadal o priznanie nároku na náhradu trov konania.

6. Súd prvej inštancie so zreteľom na dispozičný úkon žalobcu, ktorým zobral žalobu v celom rozsahu späť, konanie vo veci samej v súlade s ustanovením § 144, § 145 ods. 1 a § 146 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“) zastavil. Prihliadajúc na zásadu hospodárnosti konania nevyzýval žalovanú na súhlas so späťvzatím žaloby; jej prípadný nesúhlas by vzhľadom na skutočnosť, že vo veci nezačalo predbežné prejednanie sporu, ani pojednávanie vo veci samej, bol i tak neúčinný.

7. O trovách konania rozhodol konajúci súd v zmysle § 256 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 C.s.p., osobitne rozhodujúc i o trovách konania o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia podľa § 255 ods. 1 C.s.p. Uviedol, že žalobca späťvzatím žaloby procesne zaviniel zastavenie konania, keď nepreukázal, že k uvedenému procesnému úkonu pristúpil pre správanie žalovanej. Podľa jeho mienky predmet sporu odpadol po tom, ako žalobca vykonal dražbu zálohu na dobrovoľnej dražbe prostredníctvom dražobníka a tak uspokojil svoju pohľadávku; bol to teda žalobca, a nie žalovaná, kto zaviniel zastavenie konania. Pokiaľ išlo o skutočnosť tvrdené žalobcom, tieto konajúci súd nepovažoval za dôvody pre nepriznanie nároku na náhradu trov konania žiadnej zo strán, resp. žalovanej (§ 257 C.s.p.). Zdôraznil, že žalovaná v konaní len bránila svoje právo, a preto by nebolo spravodlivé, aby žalobcu oslobodil od povinnosti nahradiť jej trovy, naviac, keď tieto vznikli v období medzi vykonaním dražby (dňa 24.07.2019) a späťvzatím žaloby (dňa 31.03.2022). Vo vzťahu k trovám konania o návrhu pôvodných žalobcov na nariadenie neodkladného opatrenia súd prvej inštancie konštatoval, že žalovanej, ktorá mala v predmetnom konaní plný úspech, vznikol proti žalobcovi ako procesnému nástupcovi pôvodných žalobcov, plný nárok na náhradu trov. Vzhľadom na uvedené priznal žalovanej proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania vo veci samej, ako i v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia v plnom rozsahu, s tým, že o ich výške rozhodne v zmysle § 262 ods. 2 C.s.p. po právoplatnosti rozhodnutia.

8. Proti výroku uznesenia súdu prvej inštancie, ktorým rozhodol o nároku na náhradu trov konania, podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca z dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. h) C.s.p. Poukázal na to, že konajúci súd pri rozhodovaní o trovách konania postupoval v zmysle § 256 ods. 1 C.s.p. a ako jediný dôvod zastavenia konania posudzoval, či došlo k späťvzatíu žaloby pre správanie žalovanej; dospel pritom k záveru, že to bol žalobca, kto nesie zodpovednosť za zastavenie konania. Zároveň konštatoval, že predmet sporu odpadol po tom, ako uspokojil svoju pohľadávku vykonaním dobrovoľnej dražby dňa 24.07.2019. Súd prvej inštancie však mal na vec aplikovať ustanovenie § 257 C.s.p., a to i s ohľadom na obdobné rozhodnutie Okresného súdu Bratislava III vydané v konaní sp. zn. 14C/26/2017, ktorého správnosť potvrdil Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 29.04.2022, sp. zn. 8Co/86/2021. Odvolací súd, poukazujúc na potrebu skúmania procesnej zodpovednosti za zastavenie konania na oboch sporových stranách, dospel k záveru, že ani jedna z nich nezavinila zastavenie konania, nakoľko žalobcovia podali žalobu v čase, keď ešte nebola účinná novela zákona č. 182/1993 Z.z. (novela č. 63/2019 Z.z.), ktorou sa zmenilo ustanovenie § 15 ods. 1 citovaného zákona a na základe ktorej sa stal žalobcami uplatnený nárok v priebehu konania bezpredmetný. V dôsledku toho odvolací súd zastával názor, že voči žalobcom nemožno vyvodzovať zodpovednosť za zastavenie konania, nakoľko zmena právnej úpravy je objektívnou skutočnosťou, za ktorú nezodpovedá ani jedna z procesných strán a ide o dôvod osobitného zreteľa v zmysle § 257 C.s.p. Na uvedenom základe žalobca navrhol, aby odvolací súd zmenil napadnutý výrok uznesenia súdu prvej inštancie a žiadnej zo strán nárok na ich náhradu nepriznal.

9. Žalovaná sa k odvolaniu žalobcu písomne nevyjadrila.

10. Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 C.s.p.), preskúmal napadnutý výrok uznesenia súdu prvej inštancie týkajúci sa náhrady trov konania, prejednal odvolanie žalobcu

bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 C.s.p. a contrario) a dospel k záveru, že jeho odvolanie je dôvodné.

11. Podľa článku 4 ods. 1 C.s.p. ak sa právna vec nedá prejednať a rozhodnúť na základe výslovného ustanovenia tohto zákona, právna vec sa posúdi podľa ustanovenia tohto alebo iného zákona, ktoré upravuje právnu vec čo do obsahu a účelu najbližšiu posudzovanej právnej veci.

12. Podľa § 255 ods. 2 C.s.p. ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

13. Podľa § 256 ods. 1 C.s.p. ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane.

14. Podľa § 257 C.s.p. výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

15. V sporových konaniach vo všeobecnosti platí, že pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania sa uplatňuje zásada úspechu vo veci, ktorá je doplnená zásadou zavinenia. Zmyslom využitia zásady zavinenia je sankčná náhrada trov konania, ktorú súd uloží tomu, kto ich vznik zavinil. K zastaveniu súdneho konania môže dôjsť z rôznych procesných dôvodov (napríklad pre nezaplatenie súdneho poplatku, pre nedostatok podmienok konania, z dôvodu späťvzatia návrhu alebo žaloby a pod.). Pri zastavení sporového konania je potom pre riešenie otázky náhrady trov konania podstatné zistenie, ktorá zo sporových strán z procesného hľadiska zavinila zastavenie konania. Procesné zavinenie sa pritom posudzuje z objektívneho hľadiska, a to vo vzťahu medzi tým, čo žalujúca strana v konaní požadovala, resp. akého výsledku sa domáhala, a skutočnosťou, pre ktorú neskôr vzala žalobu späť. Ak nie je preukázané, že späťvzatie žaloby bolo odôvodnené neskorším správaním žalovaného, ktorý sa celkom, či v relevantnom rozsahu zachoval v zmysle žalobnej požiadavky, potom nie je možné nájsť súvislosť, a teda ani procesné zavinenie medzi jeho správaním vo vzťahu k žalobnej požiadavke (petitu); v takomto prípade nesie zodpovednosť na zastavení konania žalobca (k tomu R 49/1993, tiež bod 15 nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 196/09).

16. Civilný sporový poriadok však počíta i s takou situáciou, že nie vždy musí byť vzhľadom na všetky okolnosti prípadu spravodlivé, aby neúspešná strana sporu uhradila úspešnej strane (všetky) náklady, ktoré jej v súvislosti s vedením konania vznikli. Výrazom takejto výnimky je ustanovenie § 257 C.s.p., ktoré súdu vo výnimočných prípadoch umožňuje nepriznať úspešnej strane sporu nárok na náhradu trov súdneho konania. Predmetné ustanovenie umožňuje súdu zväžiť všetky okolnosti každého jednotlivého prípadu, zobrať do úvahy dôvody hodné osobitného zreteľa a výnimočne nepriznať nárok na náhradu trov súdneho konania tej strane sporu, ktorá by inak na náhradu takýchto trov konania mala v zmysle príslušných zákonných ustanovení právny nárok. Predmetné procesné ustanovenie preto predstavuje výnimku zo zásady zodpovednosti za výsledok a zásady zodpovednosti za zavinenie. Možnosť súdu nepriznať (procesne) úspešnej strane sporu za určitých špecifických okolností nárok na náhradu trov konania pritom upravovalo i ustanovenie § 150 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „O.s.p.“), podľa ktorého mohli súdy v prípadoch existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa, výnimočne, nepriznať účastníkovi konania náhradu trov, a to buď celkom alebo sčasti.

17. Vychádzajúc z doslovného znenia ustanovenia § 257 C.s.p., zákon dôvody hodné osobitného zreteľa, ani výnimočné okolnosti, neuvádza ani exemplifikatívne. Výklad týchto podmienok ponecháva na súdnej praxi, ktorá uvádza príkladmo ako dôvody hodné osobitného zreteľa neprimeranú tvrdosť, podiel oboch strán na vzniku a priebehu sporu, povahu a okolnosti sporu, zložitnosť doposiaľ neriešenej právnej problematiky, osobné, majetkové a sociálne pomery strany sporu. V tomto smere treba uviesť, že ustanovenie § 257 C.s.p. nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvoľie), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnúť (k tomu uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 2 MCdo 17/2009, sp. zn. 5 Cdo 67/2010, sp. zn. 3 MCdo 46/2012).

18. V danej veci vychádzal súd prvej inštancie pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania zo zistenia, že žalobca zobrať žalobu späť bez predchádzajúceho správania žalovanej, odôvodňujúceho

tento procesný úkon; v takom prípade žalovanej, ktorá procesne nezavinila zastavenie konania, patril nárok na náhradu trov. Podľa mienky konajúceho súdu predmet sporu odpadol potom ako žalobca vykonal dražbu zálohu formou dobrovoľnej dražby a uspokojil tak svoju pohľadávku, neberúc ohľad na žalobcom uvádzané skutočnosti, ktoré nepovažoval za dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 257 C.s.p. odôvodňujúce nepriznanie nároku na náhradu trov konania žiadnej zo strán, resp. žalovanej. Zároveň zohľadnil, že žalovaná v konaní len bránila svoje právo, ako i to, že hoci k vykonaniu dražby došlo dňa 24.07.2019, žalobca vzal žalobu späť až dňa 31.03.2022.

19. Odvolací súd v prvom rade udáva, že sa nestotožnil so záverom súdu prvej inštancie ohľadom skutočnosti, na základe ktorej odpadol predmet sporu. Pôvodní žalobcovia, a po jeho vstupe do konania i samotný žalobca, sa domáhal(i) uloženia povinnosti žalovanej zdržať sa výkonu záložného práva k zálohu, za čas, keď jeho výkon realizoval on sám (sami) ako prednostný(i) záložný(i) veriteľ(lia), nakoľko bol(i) toho názoru, že v jeho (ich) prospech svedčil zápis záložného práva k zálohu v katastri nehnuteľností. Po novele zákona č. 182/1993 Z.z. účinnej od 01.04.2019 (novela č. 163/2019 Z.z.), vzniklo v zmysle § 15 citovaného právneho predpisu k bytu alebo k nebytovému priestoru v dome zo zákona záložné právo v prospech ostatných vlastníkov bytov a nebytových priestorov, a teda títo sa stali zo zákona prednostnými záložnými veriteľmi, s oprávnením vykonať dražbu zálohu a uspokojiť i svoju pohľadávku (i prostredníctvom správcu). Je teda zrejmé, že predmet sporu odpadol v dôsledku prijatia novely zákona č. 182/1993 Z.z., na základe ktorej sa vlastníci bytov a nebytových priestorov v bytovom dome stali prednostnými záložnými veriteľmi, a teda nebol dôvod deklarovať ich postavenie rozhodnutím súdu, resp. ukladať povinnosť žalovanej zdržať sa výkonu záložného práva k zálohu. Odvolací súd, stotožňujúc sa v tomto smere i s názorom Krajského súdu v Bratislave, vysloveným v obdobnej veci v uznesení zo dňa 29.04.2022, sp. zn. 8Co/86/2021, má za to, že zmena právnej úpravy je objektívnou skutočnosťou a pokiaľ v jej dôsledku pristúpil žalobca k dispozičnému úkonu a zobral svoju žalobu späť, nemožno pričítať procesné zavinenie na zastavení konania ani jemu, ani žalovanej. V tejto súvislosti hodno zdôrazniť, že v čase podania žaloby bola táto uplatnená dôvodne, pričom jej podstata odpadla až v priebehu konania z dôvodu novelizácie zákona č. 182/1993 Z.z.; nemožno tak konštatovať, že zastavenie konania procesne zavinil žalobca, keď tento proces novelizácie zákona nemohol nijako ovplyvniť a v čase podania žaloby ani dôvodne predpokladať. Je však potrebné prisvedčiť konajúcemu súdu, že ani žalovanej nemožno pričítať procesnú zodpovednosť na zastavení konania, keďže jej správanie nebolo dôvodom späťvzatia žaloby; späťvzatie žaloby žalobca nezdôvodnil neskorším správaním žalovanej, ktorým by sa celkom alebo v nejakom rozsahu zachovala v súlade s jeho žalobnou požiadavkou.

20. Civilný sporový poriadok neupravuje procesnú situáciu, keď zastavenie konania nezaviní ani jedna zo sporových strán, a preto za aplikácie článku 4 C.s.p. odvolací súd prihliadol na ustanovenie § 255 ods. 2 C.s.p. ako najbližšie preskúmvanej veci, v spojení s ustanovením § 257 C.s.p. Ustanovenie § 255 ods. 2 C.s.p. upravuje situáciu, kedy súd môže vysloviť, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo, a to v prípade, ak bol úspech strán v konaní porovnateľný. Ustanovenie § 257 C.s.p. umožňuje súdu výnimočne náhradu trov konania nepriznať, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Za danej procesnej situácie, keď došlo k zastaveniu konania síce pre späťvzatie žaloby, avšak z dôvodu odpadnutia predmetu sporu pre zmenu právnej úpravy, ktorú skutočnosť možno hodnotiť ako dôvod hodný osobitného zreteľa a nemožno ju pričítať na ťarchu ani jednej z procesných strán, odvolací súd za aplikácie článku 4 C.s.p. a ustanovenia § 255 ods. 2 C.s.p. (ako najlepšie vyjadrujúceho mieru zavinenia strán vo vzťahu k zastaveniu konania a zároveň predstavujúceho spôsob spravodlivého usporiadania vzájomných vzťahov), rozhodol tak, že žiadnej zo strán právo na náhradu trov konania nepriznal, čo, s ohľadom na celkový výsledok konania, subsumovalo i náhradu trov konania o nariadení neodkladného opatrenia.

21. Odvolací súd rozhodol o nároku na náhradu trov odvolacieho konania podľa § 396 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 C.s.p. tak, že žalobcovi, ktorý mal v odvolacom konaní úspech, priznal proti žalovanej, ktorá úspech nemala, plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

22. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolaťel musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).